

Vi flytter fokus fra pleje til aktivitet

I mange år har pleje været pejlemærket i arbejdet med mennesker med handicap og psykiatiske problemer. På det seneste er aktivitet og mål kommet i fokus i arbejdet. Det er godt både for den enkelte borger og samfundet, mener forfatterne.

Af Tina Nør Langager, formand for Ergoterapeutforeningen, Anni Schøtt, centerleder i Struer Kommune og Gitte Grill Hansen, leder i fagsekretariatet Ældre- og Handicap i Skanderborg Kommune.

Et sted i Jylland går en yngre mand rundt og passer sin minkfarm sammen med sin far. Han laver langt det meste selv, men om aftenen tager han ind på en aflastningsplads for handicappede for at overnatte. Den yngre mand har nemlig en hjerneskade og er panisk angst om natten. Om morgenen efter et bad er han så klar igen til at tage tilbage til minkfarmen eller besøge sin kæreste.

Historien er ikke kun en menneskelig succeshistorie fra det virkelige liv, men er også fortællingen om en grundlæggende ændring i den måde, som de offentligt ansatte velfærdsledere håndterer hverdagens problemer og løsninger på. Hvor det tidligere handlede om pleje af den enkelte, er det nu i langt højere grad aktiv rehabilitering - hvor der sættes mål sammen med borgeren - som er i fokus. Det handler grundlæggende set om at forsøge at opfylde den enkeltes drømme for fremtiden og finde borgerens ressourcer både fysisk, psykisk og socialt, så vedkommende kan klare mere og mere selv i hverdagen. Det er ikke kun til gavn for samfundet, men også for den enkelte borger.

Det komplekse gøres konkret

Hvor vi som ledere før spurgte os selv om - og ikke mindst målte os selv på - hvad vi havde gjort, spørger vi nu os selv om, hvad vi skal gøre og i hvilken grad vi er lykkedes med det. Det kræver et nyt fokus på målsætninger, målopfyldelse og målinger af effekterne af de indsatser, der bliver sat i gang over for den enkelte borger.

Som ergoterapeuter har vi en stor force i forhold til denne nye måde at arbejde på inden for handicap- og psykiatriområdet. Vi er gennem vores uddannelse trænede i at gennemføre analytisk baserede aktivitetsanalyser, som har til formål at nedbryde komplekse problemstillinger til enkle processer. Der igennem når vi frem til en række processer og ressourcer, der kan aktiveres i en bestemt rækkefølge for at nå frem til det opstillede mål. Det var også fremgangsmåden med den yngre, hjerneskadede mand.

Han ønskede sig så brændende at arbejde på en minkfarm, men hans angst om natten gjorde, at det ikke var muligt. I stedet for at sætte ham hen i et hjørne på en institution for hjerneskadede, så hjalp den systematiske metode med til at nedbryde hans komplicerede situation i en række enkelte dele.

- Kunne der findes hjælp til ham på minkfarmen? Ja, hans far ville faktisk gerne hjælpe, viste det sig.
- Var der en aflastningsplads i hans egen kommune, hvor han kunne sove om natten? Nej, det var der ikke.
- Var der så en aflastningsplads i nabokommunen? Ja, men det krævede lange forhandlinger med både kommune og region om opholdet og finansieringen.

Var hele processen nem at få på plads? Nej, ikke hvis man ser på hele beslutningskæden. Men ser man derimod på hvert enkelt element for sig, og tager beslutningerne en for en, så er det meget mere overskueligt.

Det er viden om handicap, kroppens muligheder – både fysisk og mentalt – og kreative løsningstilgange, der ofte gør, at det i samspil med borgeren lykkes at finde nye måder at gøre tingene på, så borgeren i større grad kan klare sig uden eller med mindre hjælp. Det handler i den grad om retten over eget liv.

I bund og grund skal fokus være på at skabe muligheder for borgeren både organisatorisk, fagligt og menneskeligt, og netop det er en kernekompetence hos ergoterapeuter. En anden er vurderingen af hjælpemidler.

På Bavnebjerg Bo- og Aktivitetscenter i Skanderborg valgte ledelsen for nylig at ansætte en ergoterapeut til at optimere kvaliteten af de ansøgninger, der blev sendt til kommunens sagsbehandlere for hjælpemidler. Baggrunden var, at der blev brugt mange ressourcer på at genbehandle sager, som var blevet anket på grund af et afslag. Ved at undervise det pædagogiske personale i at udarbejde hjælpemiddelansøgninger og skabe en systematik i indholdet af ansøgningerne, giver det i dag sagsbehandlerne et langt klarere billede af, hvorvidt der kan gives tilsagn eller afslag. Det sparer tid og ressourcer i kommunen og hos den enkelte borger.

Moderne velfærdsledelse

Moderne velfærdsledelse handler i dag efter vores mening om at skabe løsninger på komplicerede problemer med afsæt i borgerens egne mål og hverdagsliv. Vi skal som ledere ikke lade os slå ud af kurs, hvis vi ikke har alle løsninger lige foran os. I stedet skal vi bruge de rammer, der er, og så udvikle dem. På kort formel skal vi kigge på folks ressourcer og ikke på deres begrænsninger.

At skabe løsninger i velfærdssamfundets frontlinie kræver et ledelsesmæssigt fokus på tværfaglighed. Alle medarbejdergrupper skal kunne evne at lytte til andre fagligheder end deres egen og inddrage hinanden på tværs i løsningen af opgaverne. Man skal så at sige være ydmyg og villig til at sætte sit eget fag i spil.

Det har ergoterapeuter erfaringsmæssigt været gode til, da vi er en lille faggruppe, som har været vant til at skulle samarbejde med andre på de mange arbejdspladser, hvor vi er. Men omvendt ville handicap- og psykiatrimrådet blive "kvalt", hvis der kun var ergoterapeuter ansat. Vi har brug for forskelligheden og styrkerne i hver enkelt faglighed til at finde morgendagens løsninger for den enkelte borger.

Arbejdet skal have effekt

I vores arbejde gør vi meget ud af at skabe løsninger, der har effekt for borgerne. Det er ikke nok, at en given beboer hygger sig på et bosted eller andet tilbud. Der skal også opstilles konkrete delmål for arbejdet f.eks. for aktiviteter i hverdagen. Som ledere oplever vi det naturlige krav fra kommunerne, at hvis de skal investere mere i området, så skal effekten af indsatsen kunne dokumenteres.

Det er ikke nyt for ergoterapeuter, da vi er trænet i og vant til at dokumentere arbejdet. Men vi skal til at gøre det endnu mere systematisk.

Ledelsesmæssigt bliver det i de kommende år en kerneopgave at flytte perspektivet i arbejdsindsatsen på handicap- og psykiatrimrådet fra pleje til aktivitet, så den enkelte beboer bliver mere selvhjulpent i dagligdagen både til gavn for borgeren selv, men også for samfundet, som kan spare plejepersonale.

Faktaboks:

Ergoterapeuter benytter sig af en række test-redskaber for at vurdere borgerens aktivitetsformåen, bl.a.:

Sensory Profile tager udgangspunkt i personens hverdag og beskriver sammenhængen mellem en persons evne til at bearbejde sensoriske informationer og personens adfærd i forbindelse med udførelse af daglige aktiviteter.

COPM (Canadian Occupational Performance Measure) er et redskab til måling af en persons egen opfattelse af sine problemer i forbindelse med aktivitetsudøvelse. COPM sigter mod at fremme en aktivitetsfokuseret, evidensbaseret, klientcentreret praksis af høj kvalitet.

AMPS (Assessment of Motor and Process Skills) anvendes til at vurdere kvaliteten af borgerens udførelse af huslige og personlige dagligdagsaktiviteter. AMPS kan også anvendes til at vurdere, om borgerens aktivitetsudførelse er forbedret som følge af den intervention, der er givet.

ESI (Evaluation of Social Interaction) er designet til at måle kvaliteten af en borgers sociale interaktion udført i naturlige omgivelser, mens borgeren er engageret i daglige opgaver sammen med andre.